Brief aan Paul de Beer over groei en geluk

Laurens Jan Brinkhorst

Uw artikel ‘Economische dynamiek brengt welvaart noch geluk’ heeft me aan het denken gezet. U schrijft ? ik zeg het even kort door de bocht ? dat Nederland niet moet streven naar economische groei, want welvaart leidt niet tot geluk. Mensen zijn nu niet gelukkiger dan 30 jaar geleden. Er is geen verband, schrijft u, tussen inkomen en geluk, althans boven een bepaalde inkomensgrens. Daarbij verwijst u ook naar de uitkomsten van de enquête 21 minuten.nl.

Ik heb wel sympathie voor uw betoog. Om eerlijk te zijn, ik heb dezelfde antwoorden gegeven in die enquête als de meeste Nederlanders. Ook ik ben financieel wel tevreden. Maar toch ben ik het met uw betoog oneens. Ik vind het een pessimistisch, lusteloos wereldbeeld. Daar heb ik drie redenen voor.

Ten eerste betreur ik zeer dat u op de stoel van de op u volgende generatie gaat zitten. U en ik, wij hebben inderdaad geen behoefte aan inkomensgroei. U bent 48, ik 69. Maar hier hebben de jongere generaties misschien wel heel andere ideeën over. Stel u eens voor dat uw ouders in 1957, bij uw geboorte, hetzelfde zouden hebben besloten. Het is wel genoeg zo, basta, we maken een eind aan de economische groei. Dan was uw inkomen ongeveer een derde geweest van nu. Over koopkrachteffecten gesproken. Dan zou er een ander gezin bij u op zolder wonen, en de medische zorg zou stukken beperkter zijn. U zou het als hoogleraar nog relatief goed hebben. U zou twee weken per jaar gaan fietsen in Drente, u zou bloemkool met een sausje eten. Maar dat gezin op zolder krijgt tweemaal per week uitgebakken spek en doet de was op de hand. Het kan allemaal best, maar laten we dit soort beslissingen overlaten aan de volgende generatie. En als ik de signalen goed begrijp, dan denken jongeren van vandaag heel anders over de groei van de welvaart dan mannen van 48 en 69.

Ten tweede ? en dat weet u ook wel ? vragen de problemen van nu om aanzienlijke hoeveelheden geld en groei. Neem de werkloosheid: dat er zo nu en dan arbeidsplaatsen verdwijnen, is helaas realiteit, of er ook arbeidsplaatsen bijkomen wordt bepaald door groei. En om de zorg voor onze ouderen te financieren is rond

2030 circa 25 miljard euro per jaar extra nodig. Die oudere in 2030, dat bent u. Bij wie was u van plan die rekening neer te leggen? En ook veiligheid op straat kost geld. De Kyoto-doelstellingen voor het milieu vergen forse investeringen in duurzame energieopwekking. Natuurlijk, als we allemaal onze verwarming uitzetten, halen we het ook, maar daartoe zijn maar zo weinig mensen bereid. Ik hoop dat de volgende generatie niet alleen de politieke wil heeft, maar
ook de middelen om deze problemen aan te pakken.

Ten derde ? en dat raakt me zeer ? geloof ik in economische vooruitgang, want juist vooruitgang stimuleert en motiveert een samenleving. Economische groei en persoonlijke groei gaan samen. Ik heb genoten van mijn tijd in Azië; dat werelddeel bruiste. En vergis u niet, India en China profileren zich ook steeds meer als makers van vernieuwende producten van hoge kwaliteit. Economische groei betekent nieuw vernuft, nieuwe behandelmethoden in de zorg, schonere technologie, nieuwe vormen van entertainment, nieuwe kunstvormen. In een samenleving in beweging krijgen mensen kansen en kunnen zij hun grenzen verleggen. Dat heb ik zelf meegemaakt en dat gun ik onze kleinkinderen ook.

Ik ben ervan overtuigd dat u de verkeerde vergelijking maakt. U vergelijkt de samenleving van vroeger met die van nu. Maar de keuze is tussen een stagnerende samenleving of een bewegende, zich ontwikkelende samenleving. Dit kabinet vindt dat we de Europese en Nederlandse samenleving op die dynamiek moeten inrichten. U schrijft gloedvol over het mooie Europese sociaal model, maar u vergeet gemakshalve de prijs van dit ‘succes’: bijna 20 miljoen werklozen en een grote onbetaalde rekening voor onze kleinkinderen op economisch en ecologisch gebied.

U meent toch niet serieus dat we dat alles maar bij het oude moeten laten ? waar komt uw angst voor hervorming vandaan? Door innovatie, andere arbeidsverhoudingen en concurrentie behouden we dynamiek die we zelf ook meegemaakt hebben. En dat doen we niet voor u of mij, maar voor de volgende generatie.

Laurens Jan Brinkhorst is Minister van Economische Zaken. Deze brief verscheen eerder in NRC Handelsblad***, 8 april 2006.***